
Αθήνα, 11 Δεκεμβρίου 2013

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

**ΟΜΙΛΙΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΕΕ & ΕΒΕΑ, κ. Κ. ΜΙΧΑΛΟΥ,
ΣΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ
ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ,
ΜΕ ΤΙΤΛΟ: «ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»,
ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΣΤΟ ΕΒΕΑ**

«Σας καλωσορίζω στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών, όπου έχουμε τη χαρά να φιλοξενούμε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα εκδήλωση. Μια εκδήλωση που έχει ως βασικό αντικείμενο την παρουσίαση της μελέτης του ΙΕΝΕ, για την Ενέργεια και την Απασχόληση στην Ελλάδα. Πρόκειται για ένα θέμα που αφορά άμεσα την προσπάθεια για επιστροφή της ελληνικής οικονομίας σε αναπτυξιακή τροχιά. Την προσπάθεια για ανάκαμψη της απασχόλησης και καταπολέμηση της ανεργίας, που σήμερα αποτελεί το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα της ελληνικής κοινωνίας.

Είναι γνωστό ότι η Ελλάδα – χάρη στις θυσίες των πολιτών της – κατάφερε μέσα σε τέσσερα χρόνια να μηδενίσει ένα πρωτογενές έλλειμμα της τάξης των 24 δις. ευρώ. Καμία άλλη ευρωπαϊκή χώρα δεν έχει πετύχει μεγαλύτερη δημοσιονομική προσαρμογή. Αλλά και καμία άλλη ευρωπαϊκή χώρα δεν έχει υποστεί μεγαλύτερη ύφεση, σε καιρό ειρήνης.

Από το 2008 μέχρι τώρα, το ελληνικό ΑΕΠ έχει συρρικνωθεί κατά 25% περίπου. Ο όγκος της παραγωγής μειώθηκε κατά 23,5% και η απασχόληση κατά 18,2%. Μέσα σε πέντε χρόνια, το ποσοστό της ανεργίας υπερτριπλασιάστηκε. Από 7,7% που ήταν το 2009 έφθασε στο 27,6% το δεύτερο τρίμηνο του 2013, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat. Περισσότερες από 110.000 επιχειρήσεις έχουν κλείσει στο ίδιο διάστημα, λόγω της ύφεσης και της έλλειψης ρευστότητας. Όλα αυτά τα στοιχεία δείχνουν ότι η χώρα βρίσκεται σήμερα σε οριακό σημείο. Το μείγμα πολιτικής που εφαρμόστηκε στη διάρκεια της τελευταίας τετραετίας δεν είναι πλέον διατηρήσιμο. Η Ελλάδα χρειάζεται άμεσα μια ισχυρή αναπτυξιακή ώθηση, η οποία θα οδηγήσει στη σταδιακή αποκατάσταση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της. Αν κάποιος, ωστόσο, πιστεύει ότι η ώθηση αυτή θα έρθει αυτόματα με το τέλος – ή τη μονομερή κατάργηση – του μνημονίου, κάνουν λάθος. Και παραπλανούν τους πολίτες.

Το μνημόνιο, αργά ή γρήγορα, θα τελειώσει. Αλλά στη θέση της «επάρατης» τρόικας, θα είναι πλέον οι αγορές. Οι οποίες δανείζουν με πολύ αυστηρότερα κριτήρια, σε

σχέση με το παρελθόν. Με άλλα λόγια, θα περάσουμε σε ένα διαφορετικό καθεστώς παρακολούθησης και αξιολόγησης, το οποίο θα είναι μάλλον αυστηρότερο. Ούτως η άλλως, όμως, το ζητούμενο δεν είναι να βρει ξανά δανεικά το κράτος, για να αρχίσουμε, όπως πριν, να καταναλώνουμε αυτά που παράγουν άλλοι. Το ζητούμενο είναι να αρχίσουμε να δημιουργούμε εμείς τον εθνικό πλούτο που χρειάζεται, για να βελτιωθεί το εισόδημα των πολιτών. Κι αυτό μπορεί να γίνει αν καταφέρουμε να αξιοποιήσουμε καλύτερα τα πλεονεκτήματα του τόπου μας. Αν εστιάσουμε στρατηγικά σε τομείς στους οποίους η Ελλάδα μπορεί να είναι πραγματικά ανταγωνιστική. Σε κλάδους εξωστρεφείς, δυναμικούς, με υψηλή προστιθέμενη αξία για την οικονομία.

Ο τομέας της ενέργειας είναι σίγουρα ένας από αυτούς. Παρά το ότι η άμεση συμμετοχή του στην οικονομία, σε απόλυτους αριθμούς, δεν ξεπερνά το 4% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας, ο ρόλος του στην ανάπτυξη της χώρας είναι κρίσιμος. Και θα γίνει ακόμη πιο σημαντικός τα επόμενα χρόνια.

- Πρώτον γιατί η αδιάλειπτη παροχή ενέργειας σε ανταγωνιστικές τιμές επηρεάζει άμεσα την ανταγωνιστικότητα και την εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας.
- Δεύτερον, η ενέργεια ανήκει στους κλάδους που – για μια σειρά από λόγους – θα πρωταγωνιστήσουν στην προσέλκυση επενδύσεων τα επόμενα χρόνια. Η έρευνα υδρογονανθράκων, η μεταφορά ενεργειακών πόρων, οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και η συμμόρφωση της χώρας με το ευρωπαϊκό πλαίσιο στόχων για το 2020, οι νέες τεχνολογίες στον τομέα των ορυκτών καυσίμων και οι προκλήσεις που συνδέονται με τη διαδικασία απελευθέρωσης της αγοράς, αναμένεται να αποτελέσουν πεδία αιχμής.

Η δυναμική του ενεργειακού τομέα έχει γίνει ήδη εμφανής. Παρά το αντίξοο οικονομικό περιβάλλον, οι επενδύσεις στη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας ήταν σημαντικές, φθάνοντας συνολικά τα 9 δισ. ευρώ, με πρωταγωνιστή βεβαίως τις ΑΠΕ. Όπως προκύπτει από τη μελέτη του IENE, την περίοδο 2008 – 2012 επενδύθηκαν περισσότερα από 3 δισ ευρώ στον κλάδο των φωτοβολταϊκών και περίπου 1,6 δισ, στον κλάδο της αιολικής ενέργειας. Μεγάλες επενδύσεις όμως έγιναν και στους κλάδους της διύλισης πετρελαίου, στις υποδομές φυσικού αερίου, στην παραγωγή και στην ανάπτυξη δικτύων ηλεκτρισμού. Δεν είναι τυχαίο ότι η απασχόληση στο σύνολο των ενεργειακών κλάδων αυξήθηκε σημαντικά, στη διάρκεια της ίδιας πενταετίας. Το 2008 λίγο περισσότεροι από 82.000 εργαζόμενοι απασχολούνταν στην ενέργεια. Το 2012 ο αριθμός αυτός είχε αυξηθεί στους 93.630, με τις ΑΠΕ να έχουν συνεισφέρει τις περισσότερες νέες θέσεις εργασίας. Για την ακρίβεια, οι άμεσες και έμμεσες θέσεις εργασίας στον κλάδο φαίνονται να τριπλασιάστηκαν σχεδόν, μεταξύ του 2008 και του 2011. Ενώ δεν είναι καθόλου αμελητέα η δημιουργία άμεσων και έμμεσων θέσεων εργασίας στον κλάδο της ενεργειακής αποδοτικότητας. Οι προοπτικές ανάπτυξης στο επόμενο διάστημα είναι ιδιαίτερα σημαντικές. Όπως εκτιμά το IENE, οι συνολικές προγραμματισμένες επενδύσεις στην ενέργεια ως το 2020, θα αγγίξουν τα 40 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με τη μελέτη της εταιρείας McKinsey με τίτλο «Η Ελλάδα 10 χρόνια μπροστά», ο τομέας της ενέργειας μπορεί να προσθέσει στην ελληνική οικονομία 9 δισ ευρώ άμεσης και έμμεσης ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας ως το 2020. Αυτό μπορεί να γίνει μέσα από μια στοχευμένη στρατηγική, με έμφαση στην αύξηση της

εξωστρέφειας της χώρας και στην αξιοποίηση της γεωγραφικής της θέσης, στη βελτιστοποίηση του ενεργειακού μείγματος, στην αύξηση της παραγωγικότητας και στη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας. Από όλα τα παραπάνω προκύπτει η προοπτική για δημιουργία ακόμη περισσότερων ευκαιριών και θέσεων απασχόλησης, ειδικά σε ανερχόμενους κλάδους όπως της εξοικονόμησης ενέργειας, των ΑΠΕ, του φυσικού αερίου και της συμπαραγωγής, της έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων. Ωστόσο, θα πρέπει να γίνουν δύο βασικές επισημάνσεις.

- Πρώτον, ότι η αύξηση της απασχόλησης στον τομέα της ενέργειας είναι πολύ πιθανόν να συνοδευτεί από διαφοροποίηση του απασχολούμενου προσωπικού. Με άλλα λόγια, οι θέσεις εργασίας μπορεί να αυξηθούν σε ορισμένες ειδικότητες και να μειωθούν αντίστοιχα σε άλλες. Είναι γι' αυτό απαραίτητο να αποτυπωθούν αυτές οι τάσεις, να εντοπιστούν οι ανερχόμενες εξειδικεύσεις και να υπάρξει έγκαιρη προετοιμασία: τόσο από την πλευρά της Πολιτείας σε θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, όσο και από την πλευρά των επιχειρήσεων. Σε αυτό το στόχο, πιστεύω ότι η εργασία που έχει γίνει από το ΙΕΝΕ θα συνεισφέρει σημαντικά.
- Ένα δεύτερο σημείο προσοχής, είναι ότι η δημιουργία θέσεων εργασίας στην ενέργεια συνδέεται άμεσα με τις επενδύσεις. Και – όσα κι αν είναι τα φυσικά πλεονεκτήματα της χώρας στον τομέα αυτό – οι επενδύσεις μπορούν να πέσουν εύκολα «θύμα» των γνωστών στρεβλώσεων που χαρακτηρίζουν το χώρο.

Για να επενδυθούν νέα κεφάλαια στην ενέργεια, πρώτη προϋπόθεση είναι μια πραγματικά ελεύθερη αγορά, η οποία θα επιτρέπει τη λειτουργία του ανταγωνισμού. Δυστυχώς, στον τομέα αυτό η Ελλάδα δεν τα έχει καταφέρει μέχρι τώρα. Αφήσαμε να χαθεί πολύτιμος χρόνος, σε πρόχειρες και προσχηματικές μεταρρυθμίσεις, με μόνο σκοπό την τυπική εκπλήρωση υποχρεώσεων έναντι της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Αφήσαμε να περάσουν χρόνια, χωρίς να διασφαλιστούν συνθήκες που ευνοούν την προσέλκυση σοβαρών επενδυτών και την ανάπτυξη υγιών πρωτοβουλιών. Τα αποτελέσματα τα έχουμε δει, δυστυχώς, στο χώρο της αγοράς ηλεκτρισμού. Αντίστοιχες στρεβλώσεις, όμως, παρατηρούνται και στην αγορά των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Και εκεί απαιτείται ένα ορθολογικό θεσμικό πλαίσιο. Το οποίο θα είναι ελκυστικό για τους επενδυτές, αλλά ταυτόχρονα βιώσιμο και σταθερό. Με άλλα λόγια, είναι απαραίτητο να διασφαλίζονται εύλογες αποδόσεις στις επενδύσεις, χωρίς όμως να τίθεται σε κίνδυνο η οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος. Χωρίς να κινδυνεύει κάθε τόσο να τιναχτεί στον αέρα η αγορά, χωρίς να αναγκάζεται ο ιδιωτικός τομέας – και ειδικά η βιομηχανία – να χρηματοδοτεί την πολιτική του κράτους, μέσω όλο και υψηλότερων ειδικών τελών και φόρων. Και βεβαίως, χωρίς να έχουμε το απαράδεκτο φαινόμενο της επιβολής έκτακτων εισφορών ή άλλων αναδρομικών μέτρων, σε ήδη υπογεγραμμένες συμβάσεις.

Το θέμα της σταθερότητας και της αξιοπιστίας του επενδυτικού πλαισίου είναι ίσως το σοβαρότερο που θα πρέπει να λάβει υπόψη της η Πολιτεία στον ενεργειακό τομέα – όπως βεβαίως και σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Επιπλέον, μια παρατήρηση, όσον αφορά στην αξιοποίηση των προοπτικών της Ελλάδας τόσο στον τομέα της μεταφοράς ενεργειακών πόρων, όσο και της έρευνας και παραγωγής υδρογονανθράκων. Πρόκειται για τομείς με εθνική σημασία, οι οποίοι απαιτούν σοβαρότητα και υπευθυνότητα από όλους. Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι σε αυτά τα θέματα ζητήματα δεν υπάρχει χώρος για πολιτικά παιχνίδια και κοντόφθαλμες επιδιώξεις. Ο έλεγχος, η διαφάνεια και η λογοδοσία όσον αφορά την προστασία του

εθνικού συμφέροντος, επιβάλλονται. Όμως οι κραυγές, ο λαϊκισμός, η συνωμοσιολογία και η διακίνηση αβάσιμων σεναρίων, μόνο κακό μπορούν να κάνουν.

Ο τομέας της ενέργειας είναι αυτός που μπορεί όχι μόνο να πρωταγωνιστήσει στην ανάκαμψη από την κρίση, αλλά να αλλάξει συνολικά το πρόσωπο και τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και των δυνατοτήτων της χώρας μας στην ενέργεια, δεν αποτελεί πια επιλογή αλλά μονόδρομο. Είναι μια μεγάλη πρόκληση, στην οποία οφείλουμε να ανταποκριθούμε, αφήνοντας οριστικά πίσω αδυναμίες και λάθη του παρελθόντος. Πιστεύω ότι η εργασία που παρουσιάζεται σήμερα, αυξάνοντας το απόθεμα γνώσης σχετικά με τον κλάδο, μας βοηθά να προχωρήσουμε ένα βήμα μπροστά».